

Villrein i fokus - kvalitetsnorm, klassifisering, tiltaksplaner og stortingsmelding

Ingunn Løvdal
Statsforvalteren i Agder, 17. mars 2023

Villrein – forvaltningens kjæledegge?

- Store verneområder i Sør-Norge
- Norsk villreinsenter
- Regionale planer for bruk og vern av villreinfjellene
- Europeiske villreinregioner
- Kvalitetsnorm for villrein
- Villreinfond
- Mye forskning og kartlegging

Arealbruk

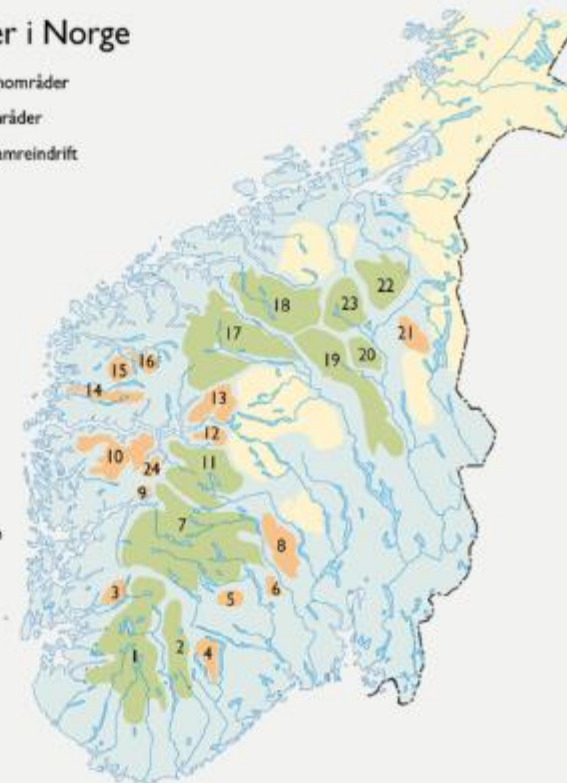

VILLREINOMRÅDENE

Villreinområder i Norge

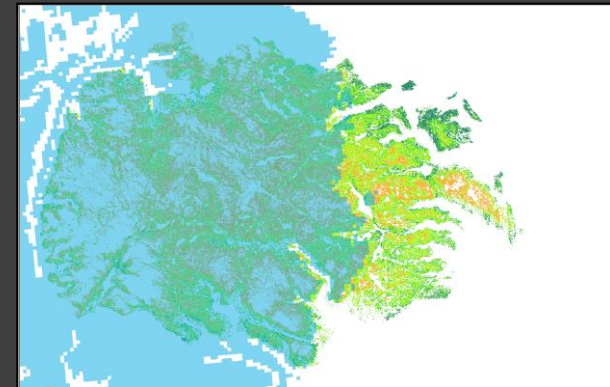
- Nasjonale villreinområder
- Andre villreinområder
- Områder med tamreindrift

- Setesdal Ryfylke
- Setesdal Austhei
- Skaulen Etnesfjell
- Våmur - Roan
- Brattefjell - Vindeggen
- Blefjell
- Hardangervidda
- Norefjell - Reinsjøfjell
- Olsenhalvøya
- Fjellheimen
- Nordfjella
- Lærdal - Årdal
- Vest - Jotunheimen
- Sunnfjord
- Førdefjella
- Svartebotnen
- Reinheimen - Breheimen
- Snøhetta
- Rondane
- Solnkletten
- Tolga Østfjell
- Forollhogna
- Knutsho
- Raudafjell

Villrein og klimaendringer

- Vegetasjon og sommerbeiter
- Tilgjengelighet av vinterbeiter
- Sykdommer
- Parasitter (hudbrems, svelgbrems m.fl)
- Ulike effekter i ulike villreinområder

Skrantesjuka i villreinfjella

Villreinen på rødlista for truede arter

Foto: Knut Fredrik Øi

Kvalitetsnorm for villrein

www.nina.no

1400

Miljøkvalitetsnorm for villrein

NINA Rapport

Forslag fra en ekspertgruppe

Morten Kjørstad, Siri Wølneberg Bøthun, Vegard Gundersen, Øystein Holand, Knut Madslien, Atle Mysterud, Ingrid Nerhoel Myren, Tor Punsvik, Knut Røed, Olav Strand, Torkild Tveraa, Hans Tømmervik, Bjørnar Ytrehus & Vebjørn Veiberg (red.)

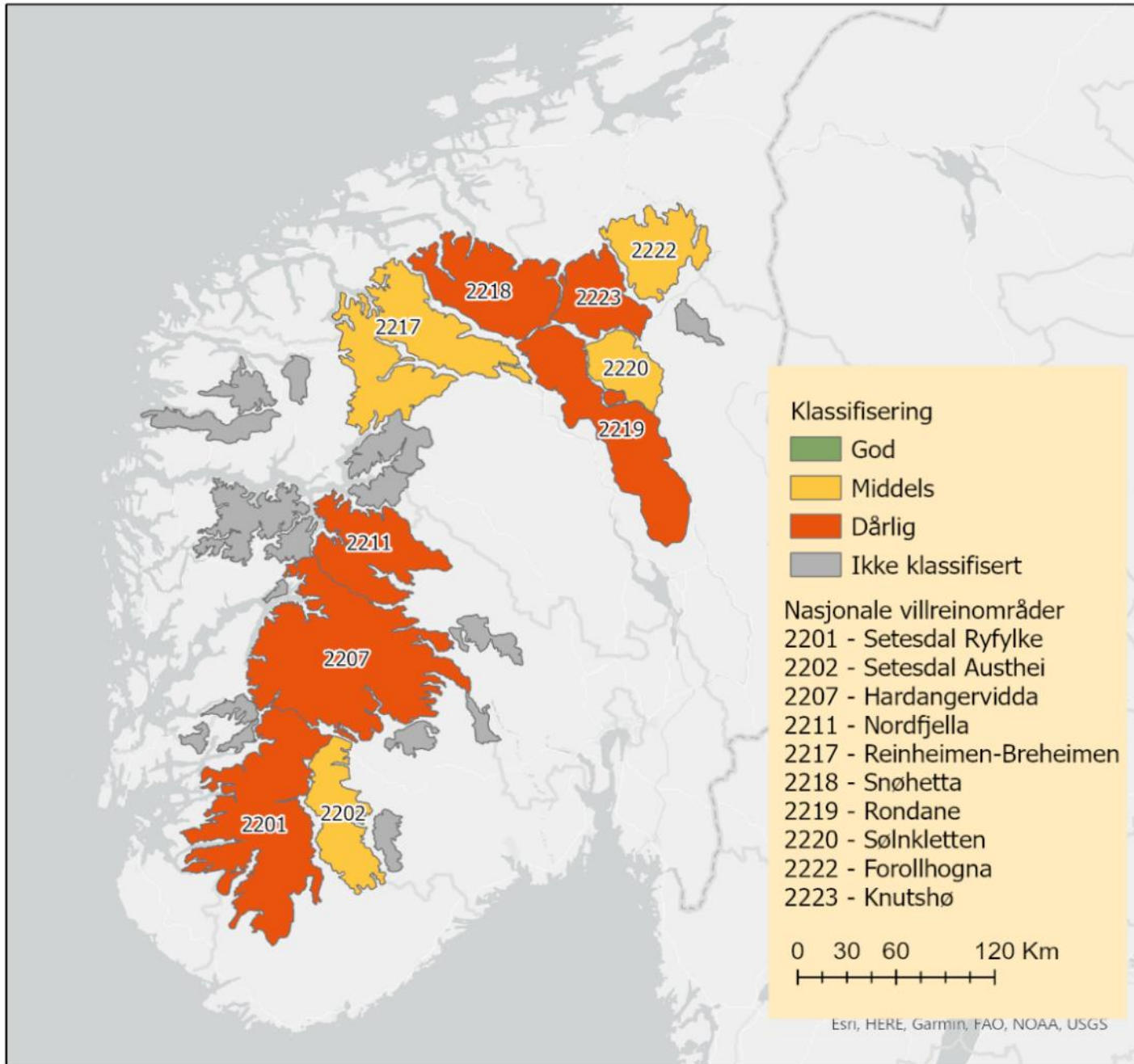
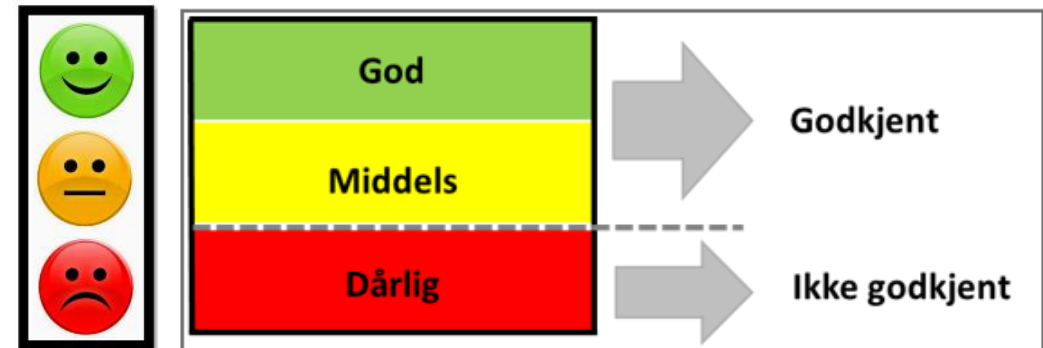
NINA

Norsk institutt for naturforskning

- Faggrunnlag og forslag til kvalitetsnorm utarbeidet av ekspertgruppe oppnevnt av Miljødirektoratet i 2017/18
- Fastsatt ved Kgl.res. 23.06.20 etter bred høring, trådte i kraft straks
- De ti nasjonale villreinområdene klassifiseres av ekspertgruppe fra høsten 2021, de øvrige 14 områdene i 2023
- Deretter full klassifisering hvert 4.år

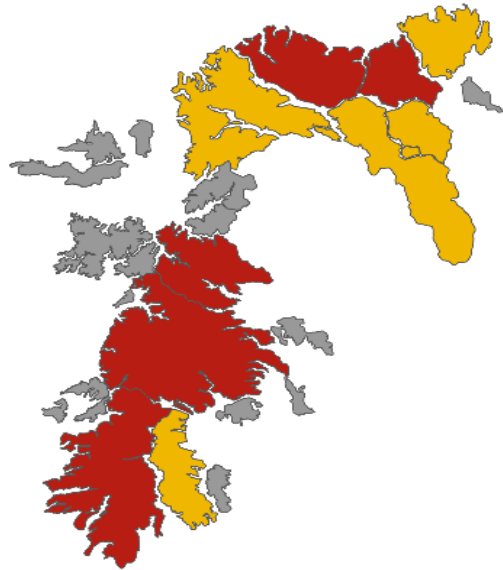

Samlet klassifisering - april 2022

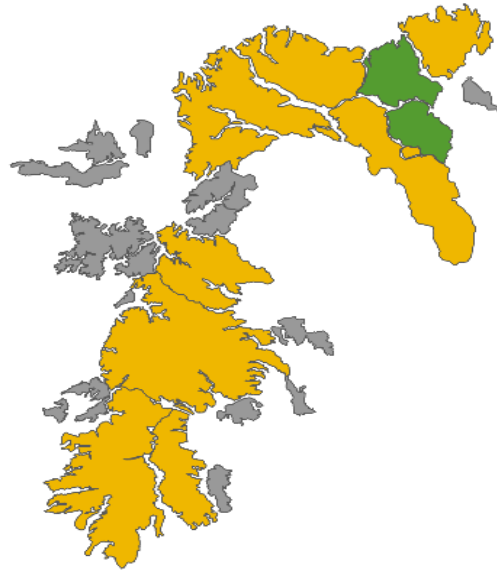

Klassifisering pr. delnorm

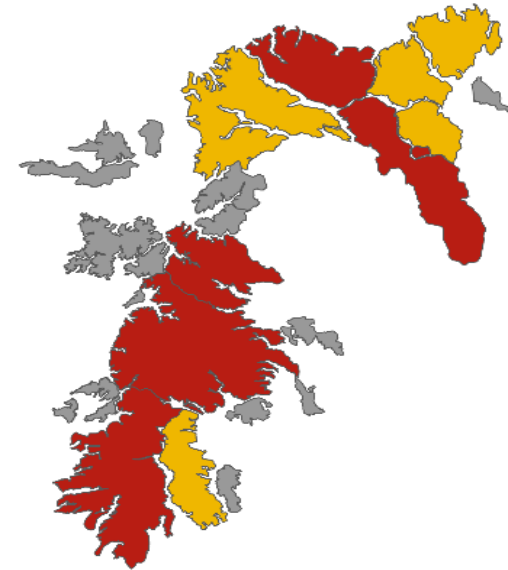
Bestandsforhold

Lavbeiter

Leveområder

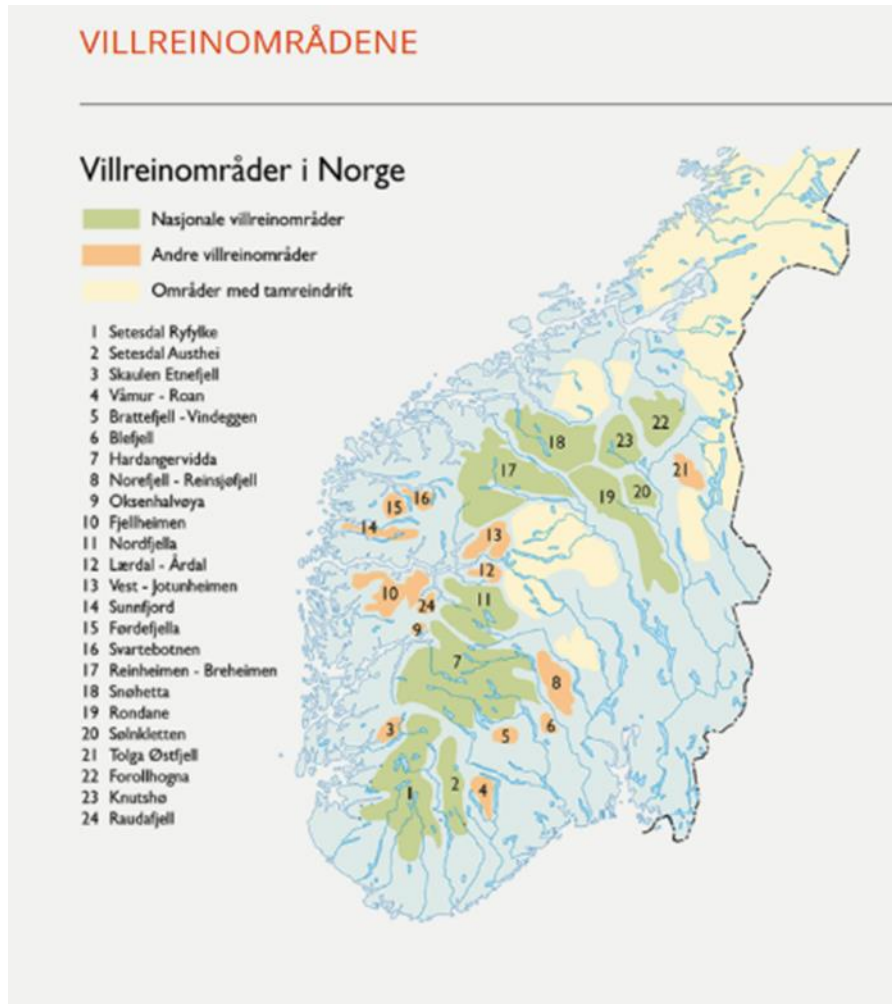

Påvirkningsanalyser

- Ekspertgruppa har gjennomført påvirkningsanalyser der kvaliteten på en eller flere av delnormene vurderes som dårlig, eller som står i fare for å få dårlig kvalitet.
- Har begrenset påvirkningsanalysene til overordna vurderinger av de enkelte områdenes særtrekk

Klassifisering av de 14 øvrige villreinområdene

- Klassifisering utføres av samme nasjonale ekspertgruppe som sist, ledes av NINA
- Suppleres med to lokale representanter for hvert villreinområde, oppnevnt av Miljødirektoratet i februar 2023 etter forslag fra Villreinrådet
- Ferdig klassifisering publiseres og presenteres i webinar ca. 1. desember

Kvalitetsnorm for villrein – Artikkel 5

- Blir en fastsatt kvalitetsnorm for villrein i et villreinområde ikke nådd, eller er det fare for dette, bør Klima- og miljødepartementet i samråd med andre berørte myndigheter utarbeide en plan for hvordan kvaliteten likevel kan bli nådd. Slike planer skal avveies mot hensynet til igangværende virksomhet av stor samfunnsmessig betydning i området.

Tiltaksplaner

- Resultater fra påvirkningsanalyser gir grunnlag for utvikling av tiltaksplaner som kan bidra til at kvalitetsmålene likevel blir nådd
- Bør utvikles i samråd med andre berørte sektormyndigheter
- Klima- og miljødepartementet fastsetter hvilke tiltaksplaner som skal utarbeides
- Forutsettes gjennomført i regi av forvaltningen, nødvendig med god lokal medvirkning

Tildelingsbrev 2023
for
Miljødirektoratet

3.2.2 Oppdragsliste 2023 innen resultatområde naturmangfold

Nr.	Oppdrag – dokumenter som skal oversendes Klima- og miljødepartementet	Frist
15.	Levere klassifisering av de 14 resterende villreinområdene etter kvalitetsnormen, og levere utkast til tiltaksplaner for åtte nasjonale villreinområder.	15. desember

Brev fra Miljødirektoratet 02.11.2022

- Etter oppdrag fra Klima- og miljødepartementet iverksetter Miljødirektoratet arbeidet med utvikling av tiltaksplaner etter kvalitetsnorm for villrein.
- Oppdraget gjelder i denne omgang åtte av de nasjonale villreinområdene fordelt på seks ulike planprosesser;
 - 1) Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei (SF Agder)
 - 2) Hardangervidda (SF Oslo og Viken)
 - 3) Nordfjella (SF Vestland)
 - 4) Rondane og Sølnekletten (SF Innlandet)
 - 5) Snøhetta (SF Trøndelag)
 - 6) Knutshø (SF Trøndelag)
- Arbeidet skal ledes av de hovedansvarlige statsforvalterne for disse områdene, med Norsk villreinsenter som sekretariat.

Arbeidet med tiltaksplaner

- Omfattende dialog mellom Miljødirektoratet, statsforvalterne og Norsk villreinsenter, møteserie før og etter jul
- Nytt brev med utdyping og klargjøring 3.februar
- Tildelt foreløpige budsjetttrammer til SF og NVS
- Miljødirektoratet har utviklet mal/disposisjon og veileder for utarbeiding av rapporter i tråd med utredningsinstruksen
- Utkast til rapport med kostnadsoverslag leveres fra SF til Miljødirektoratet innen 1.desember
- Miljødirektoratet gjør overordna samfunnsøkonomiske vurderinger og leverer videre til KLD

Organisering av arbeidet med tiltaksplaner

- Ledes av den hovedansvarlige statsforvalteren for vedkommende villreinområde
- Norsk villreinsenter Sør og Norsk villreinsenter Nord er sekretariat for tre planprosesser hver
- Prosjektgruppe med de mest relevante aktørene, og ei bredere sammensatt referansegruppe
- Viktige aktører i de fleste områder:
 - Fylkeskommune og kommuner
 - Villreinnemnd og villreinutvalg
 - Kraftregulanter
 - Vegmyndigheter
 - Landbruksnæring
 - DNTs medlemsforeninger
 - Øvrig reiselivsnæring

Innhold i planene

- Utgangspunkt i resultatene fra klassifiseringen og påvirkningsanalysene som er presentert i kap. 5 i NINA Rapport 2126
- Vurderingene skal ikke begrenses kun til de delnormer eller måleparametere som har fått dårlig kvalitet
- Viktig at de prioriterte tiltakene utformes slik at det er mulig å måle effektene og lære av dem i ettertid
- Innhenting av supplerende kunnskapsgrunnlag for vurdering og prioritering av tiltakene, avhengig av budsjett og kostnader
- Samordning med andre pågående prosesser, f.eks sti- og løypeplaner
- Forslagene til prioriterte tiltak må følges av grove kostnadsoverslag og plan for finansiering
- Eierskap og spleiselag
- Samfunnsøkonomiske vurderinger

Hvordan henger det sammen med stortingsmeldinga?

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Meld. St. XX

(2022 – 20XX)

Melding til Stortinget

VILLREINEN I NORGE

- inn i framtida

«.... Det er openbart at villreinen treng **kraftfulle tiltak** for å betre situasjonen», Espen Barth Eide.

Foto: Anders Mossing

Suksessfaktorer

- Det skal være en åpen og involverende prosess
- Det skal være en bred og systematisk tilnærming
- Tiltak på KLDs ansvarsområde og i andre sektorer

MÅL: sikre nødvendige og langsiktige endringer i gjeldende politikk og rammeverk for å kunne bedre situasjonen for villrein.

Foto: Anders Mossing

Organisering av arbeidet

- Skrivegruppe KLD
- KLD- intern
- Departementsgruppe
LMD, OED, KDD, NFD, FD, FIN, KLD
- Bred medvirkning fra øvrige aktører

Utfordringsbildet

1. Styrking og bedre målretting av virkemidlene i arealforvaltningen
2. Fornybar energi
3. Mer helhetlig planlegging av samferdsel
4. Strengere styring og regulering av ferdsel i villreinområdene
5. Bedre dyrehelse
6. Lage gode tiltaksplaner etter kvalitetsnorm for villrein (de første i 2024)
7. Bærekraftig bestandsforvaltning
8. Bedre kunnskapsgrunnlag, formidling og informasjon

Framdrift

- November Innledende møte med berørte dept.
- Des/Jan. Digitale innspillsmøter med omverdenen
- Januar/Mars Departementene jobber med struktur for meldingen og oppfølging av utfordringsbildet
- April Publisering av nettsak om stortingsmeldinga på www.kld.no
- Mai Innspillsmøter med omverdenen - Tiltak (3. og 4. mai)
- Juni Planlagt: Dialog med SF for å samkjøre arbeid med tiltaksplaner og meldingsarbeid

Meldingen fremmes første kvartal 2024.

Takk for oppmerksomheten!

Klima- og
miljødepartementet